आजच्या सरकारी योजनांची वैशिष्ट्ये :

१) विकासाच्या नावाखाली सर्व निसर्ग-संपत्ती — जमीन, पाणी, सुपीक माती, वने, डोंगर, समुद्रकिनारे — शिक्षित, शहरी व श्रीमंतांच्या गरजा पुरविण्यासाठी वळविणे

२) यासाठी ग्रामीण जनतेला निरनिराळी प्रलोभने दाखवून उदा. [illegible] कुक्कुटशेती, मत्स्यशेती, पशुपालन — जनतेच्या प्राथमिक गरजा भागविण्यासाठी साधनसंपत्तीची सापेक्ष टंचाई मुद्दाम निर्माण करणे.

३) मुद्दाम टंचाई निर्माण केली जात असल्याने सर्वसामान्य गरजांच्या किंमती सतत वाढत राहतात. उदा. अन्न-धान्य, पाणी-पुरवठा, घरे, कपडा यांच्या. त्यामुळे गरीब जनता नेहमीच त्रासली जाते; शहरी, श्रीमंत समाजाला नेहमीच फायदा मिळतो. अशा प्रकारची अर्थव्यवस्था मुद्दाम राबवण्यात येते.

४) याचा परिणाम म्हणजे सामाजिक विषमता वाढते, समाजात गुन्हेगारी वाढते, प्रादेशिक विषमता वाढून प्रादेशिक भांडणे व हिंसाचार सुरू होतो. रोजच्या घडामोडी दाखवितात की भारतात या सर्व प्रकार रोजरोज जास्त बोकाळत चालल्या आहेत.

याला पर्याय एकच — अर्थव्यवस्थेत आमूलाग्र बदल (जाड टाईप)

राष्ट्रीय आणि राज्यस्तरावर ~~या~~ हा बदल होण्यासाठी आवश्यक गोष्टी :

१) विकास ही संकल्पना सोडून देऊन जनतेच्या प्राथमिक गरजा पुरवून सामाजिक न्याय साधण्यावर भर

२) यासाठी सर्वप्रकारच्या निसर्गाचे व निसर्गाचे जतन, संवर्धन, योग्य वापर यांवर भर. यामुळे सर्व प्रकारची सापेक्ष टंचाई कमी होऊन, किंमती वाढत राहणार नाहीत आणि फायदा सर्वसामान्य जनतेला मिळेल.

३) यासाठी गावपातळीवर सर्वप्रकारच्या साधनसंपत्तीचे जतन व संवर्धन यांवर भर. उदा. शेती. शेतीची मालकी वैयक्तिक पण नियोजन गावपातळीवर की ज्यायोगे वैयक्तिक शेतकऱ्याचा ओझे कमी होईल आणि प्रत्येकाला योग्य उत्पन्न मिळेल.

४) शहरांचे विकेंद्रीकरण — शहरातून उद्योग-धंदे, सरकारी नोकऱ्या, खाजगी नोकऱ्या ग्रामीण भागात नेणे. आजचा सरकारी पैसा मुख्यतः शहरे राखण्यावर खर्च पडतो. त्यांचीही किंमत सतत वाढती आहे. त्यामुळे ग्रामीण भागाला निधीपासून नेहमीच वंचित ठेवले जाते. सर्वप्रकारचे भार-नियमन त्यांच्या वाट्याला येते.

आपले निर्मळगंगा अभियान हे या व्यापक राष्ट्रीय योजनेचा एक भाग आहे (जाड टाईप)